H. P. Holst

Den lille hornblæser

Bibliotek 1800

H. P. Holst

Den lille hornblæser

Et digt

eBibliotek 1800

2024

Ophavsret og brugsbetingelser

Copyright and conditions of use

Til kong Frederik den Syvende

For tronens fod nedlægger jeg i dag
    et simpelt digt i fædrelandske toner,
    der fødtes under braget af kanoner
og under kamp for fædrelandets sag.

Dets danskhed fandt jo nåde for dit blik,
    lad det da tit for dine tanker kalde
    hin stolte dag, der vidned højt for alle,
at du var kronen voksen, som du fik!

Allerunderdanigst

Forfatteren

1. I Nyboder

I Rensdyrsgaden nummer – ja,
det husker jeg ej længer –
der går det noget trevent til,
for mo'er med hov'det hænger.

Mens kaffekedlen går af kog,
og rokkens hjul står stille,
hun visker tavs de tårer af,
der ned ad kinden trille.

Ved fadet sidder hendes "rad",
han stikker småt og levner –
blandt nybo'ersfolk en ægtemand
således man benævner.

Det er en søgut, brav og flink,
det skal der ingen nægte,
en kernekarl, en rigtig ulk,
og hjertet, det er ægte.

Han skotter hen til konen småt:
"Nå, mutter! Tap for tønden!
Det nytter ej, du vander høns –
hvad hjælper suk og stønnen?

I morgen må jeg dog afsted,
i morgen *Hekla* letter,
og den går dog til Kielerfjord,
hvor meget du så sprætter."

– "Ja spot du kun!" – "Stop, Reb i sejl!
Kom ikke med den praten!
Har du ej selv læst kongens ord
heromme på plakaten?"

"Nu, siger han, det gælder om
at sejre eller falde,
og derfor stoler han på os,
og trænger til os alle!"

– "Ja, Søren! det er meget godt,
det ved du, med den trængen;
men jeg har ingen uden dig ..."
– "Snak! Har du ikke drengen?"

Da klinger udenfor et horn.
De muntre, kække toner
i dør og forstu' lokker frem
en sværm af nybo'erskoner.

Bestandig mer og mere nær
nu jægerhornet klinger;
selv Søren ser af vinduet ud, –
fra døren klinken springer.

Og se! med hornet ved sin mund,
den højre hånd til huen,
en lille purk på tretten år
marcherer ind i stuen.

En sømandstrøje har han på,
de hvide bukser slingre
omkring hans ben; nu gør han holdt
og lader hornet klingre!

Hvor er han varm, hvor er han rød!
Hvor kinderne stå spændte!
Men øjet ler så glad, som om
til ingen sorg det kendte!

Det ler til fa'er. "Hold munden, dreng!
Hvad pokker går der a' dig?"
Det ler til mo'er. "Hvis er det horn?
Hold op og læg det fra dig!"

Men drengen står så stiv og strunk
og blæser midt i stuen,
imens den flade hånd martialsk
han holder op til huen.

"Jens Peter! Tag dig lidt i agt!
Nu vanker der" ... Med latter
"En lussing!" råber han. "Ja vist,
i morgen, lille fatter!"

– "Hvor du er svedt! Nu har igen
du løbet om på gaden
og sprunget buk og spillet klink!
Kom, sæt dig! Her er maden!" –

– "Nej, lille mo'er! Det er forbi!
Det bruger vi ej længer;
men sulten er jeg, det er vist!"
Og hornet bort han hænger.

Hans øllebrød er alt fortært,
nu kommer æggekagen.
"Jo, I kan tro, at jeg har brugt
mig dygtigt hele dagen."

– "Jens Peter, hvad skal hornet til?"
– "Hør, øllet, mo'er! var syrligt ...
Hvad hornet? Til at blæse op
for tyskerne, natyrligt!"

– "For tyskerne!" – en dygtig bid
i munden nu han putter.
"Ja vist! på tirsdag går jeg ned
til Slesvig med rekrutter."

– "Til Slesvig, du! Gud hjælpe mig!" –
– "Ja, mo'er! er det så farligt?" –
– "Vil du i krig? Men plager, dreng,
da Fanden dig skinbarligt?" –

– "Min søde unge! Ikke sandt,
du vil blot mo'er forskrække?"
Med store øjne drengen ser
forundret på dem begge.

"Nej, lille mo'er! Nej det ved Gud,
det ville jeg slets ikke!"
– "Hvad vil du da, din Satans" ... skreg
hans fa'er med vrede blikke.

– "Jeg gik i Kirsbærgangen ned
I morges med Niels Gether;
der stod en meget fornem mand,
det var en stabstrompeter.

"Han lærer drenge der på horn,
og drengene var lange;
men det gik ikke rigtig flot,
for de var ham for mange.

"Det så jeg på. Nu ved I nok,
jeg trommer, og jeg blæser
– Det har I selv jo titnok sagt –
langt bedre, end jeg læser;

"Så hjalp jeg ham og lærte en:
"Til venstre former kæde!"
En "Avancér!" En "Retirér!"
og hvad de ting nu hedde.

"Jo, I kan tro, det var kommers,
og det gik flinkt fra hånden;
selv stabstrompet'ren lo så småt,
og jeg var glad i ånden.

"Men da vi så gik hjem, sa'e han:
Hør, hvis du vil din lykke,
så følg til Slesvig med og blæs
der tyskerne et stykke;

"Så giver kongen dig din kost,
tolv skilling til i penge,
en snor på armen får du med,
så kan du aldrig trænge!

"Vil du, så ses i morgen vi
igen på instituttet." –
Ja nok, sa'e jeg, det var jo spænd!
Og så var handlen sluttet!" –

– "Nå så det var den? Din" ... Og nu
begyndte der at regne
en strøm af skældsord, som jeg helst
dog ikke vil optegne.

Mens fader skændte, moder græd,
den lille stod betuttet
og ønskte blot, at han var vel
igen af døren smuttet.

Hans moder hviskede med gråd:
"O Gud, hvor skal det gå os?"
– "Nej, sikken én! så han vil flås!
Så kan vi sagtens stå os!

"Men der bli'er intet af, mosjø!
Kom du! Jeg skal dig flytte
med samt din krig! Hvad vil du der?"
– "Fa'er! Jeg vil gøre nytte."

– "Hvad, nytte! Du?" – "Ja, hvis jeg kan,"
sa'e drengen med lidt stammen,
"For kongen trænger, står der jo,
nu til os alle sammen."

"Nå så det står der! ... Det er sandt ...
det gør han jo desværre!
Ja værs'go'! rejs med Gud, og kom
tilbage med Vorherre!"

"Tak, tusind tak!" skreg drengen, og
den sidste bid han propped
i munden, mens han med et sæt
sin fa'er om halsen hopped.

"Tak, lille fa'er! Nu er jeg glad,
så glad som fisk i vandet!
Jeg skal vist ej dig gøre skam,
kan ej jeg gøre andet!

"Og græd kun ej, min egen mo'er,
det har slet ingen fare!
Ukrudt forgår ej, ved du jo,
jeg ta'er mig nok i vare!"

2. Afsked

Den næste morgen Hekla går
for fulde sejl sydefter;
den længes efter første gang
at prøve sine kræfter.

Endnu har den kun vugget sig
i leg på kruste vover;
den kender ej det vrede brag
af tordnende kartover.

Den har ej sitret under drøn
af lag fra batteriet,
og ingen fjendtlig kugle har
dens skrog til kamp indviet.

Den har ej hørt de faldnes hvin,
der gennem braget lyde;
dens blanke dæk har end ej set
i strømme blodet flyde.

Men som en mø, der første gang
til dansepladsen haster,
den iler frem, gratiøst og let,
og skum fra siden kaster.

Den duver lidt, men som en pil,
der springer let fra strengen,
den flyver nu i sikker fart
hen over bølgesengen.

Og hør! fra skanse og fra bak
en afskedshilsen klinger;
fra bryggen svaret følger straks,
mens hattene man svinger.

Men forrest i den hele flok,
der ser vi purken atter;
hurra for Hekla råber han
og hurra for sin fatter!

Med våde blik på våden vej
hans moder skibet følger,
så længe til dets mastetop
sig fjernt bag bølgen dølger. –

– På volden over Nørreport
i linje opmarcheret
står næste dag et jægerkorps,
vel pudset og armeret.

Og morgensolen skinner smukt:
"Frisk mod, I danske drenge!"
Og morgenvinden vifter mildt:
"Farvel, farvel så længe!"

Musikken spiller op, og rask
geledderne formeres,
kommandoråbet lyder – se!
der skuldres, præsenteres!

Nu korpsets chef med staben ned
for fronten langsomt rider;
og med fortrøstning kækt hans blik
hen over rækken glider.

Så taler han, og dybt hans ord
i hjerterne gentone;
der er kun én, som hører ej –
det er vor nybo'erskone.

Hun hører ej hans varme ord,
hun ser ej fanen vaje,
hun har kun øje for sin dreng,
sit hjertes bedste eje.

Der står han på den højre fløj
med underlige tanker:
Hans øre sluger hvert et ord,
og hjertet heftigt banker.

Da falder blikket på hans mo'er –
hvor er hun bleg og stille!
En strøm af tårer styrter frem
af drengens øjne milde.

"Til højre med sektioner sving!"
Nu ned ad linjen lyder.
Han retter fluks sin lille krop,
og hjertet op han skyder.

Så sætter han sit horn til mund
og blæser nok så lystigt;
mens tåren brænder til Adieu,
han flytter foden trøstigt.

Men vinden tørrer tåren bort,
og sukket den bortvejrer,
og snart det lette ungdomssind
sin hjertesorg besejrer.

Mens han i livet haster ud,
for der sin sorg at glemme,
hans mo'er går langsomt til sit hjem,
for trofast den at gemme;

Thi sorgen fly'r den unge fod,
den hurtige og lette,
men klynger centnertung sig til
den gamle og den trætte.

Den fly'r for den, der tumler sig
på livets muntre scene,
men fæster stadig bo hos den,
der er forladt og ene!

Men vi vil også tumles nu,
hvor livets bølger rører
sig friskest, og hvor stærkest vi
dets fulde pulsslag hører;

Thi dvæle vi ved marchen ej,
dens træthed og dens kede,
men med et dristigt spring vi står
i Slesvig allerede!

3. Bivouak

Det er en aften i april,
en aften, kold og luftig;
henover marken lægger sig
en tåge, klam og duftig.

Hvergang et vindstod splitter den,
og tågens slør sig letter,
kolonner i det fjerne ses
og glimt af bajonetter.

Fra Perbøl, Kliplev, Rinkenæs
de stærkt sig trækker sammen,
og i det triste landskab her
de trindtom danner rammen.

Den hele egn er nøgen, barsk
og skræmmer med sin vildhed,
men stemmer godt med aftnens fast
uhyggelige stilhed.

Den bli'er kun stundom afbrudt af
et råb, hvoraf man gætter,
at hist og her, i lyngen spredt,
står enkelte vedetter.

Men hvad er det? Bag skrænten hist,
i læ af grannestammer
og purlet krat, med rødligt skær
en vagtild muntert flammer.

Og rundtomkring det varme bål,
der blusser kækt i vejret
og sender gnister vidtomkring,
en feltvagt har sig lejret;

her går det broget til, for hver
er kok for egen regning
og laver til, som han kan bedst,
sin naturalforplejning.

Feltflasken er i flittig brug.
Mens nogle koger, braser,
de andre sidde nok så lunt
og løjer sig og daser [Note 1)].

En nikker med gevær i arm,
en ligger plat på maven,
én drømmer på Regensen sig
og én i Dyrehaven.

Her tørrer en de våde sko,
en anden kødet rister;
her snorker en på vissent løv,
her en på sit tornister.

Men flammen flakker med sit skin,
og lunefuld den kaster
det snart på én, og snart igen
den til en anden haster.

Hvi bliver alle mand med et
så lystige til mode?
Det er en listig punschelugt,
der bringer alt på fode.

Og skaffer er den små hornist
derude fra Nyboder,
han, som vi så tog afsked nys
med tårer fra sin moder.

Han er så kåd og lystig som
det unge føl på marken,
han er så rask og væver som
den lette rå i parken.

Når folkene forsmægter fast
og med geværet slingre,
så synger han, så jodler han
og lader hornet skingre.

Når de af træthed segne vil,
han henad vejen haler
og går på hænderne, slår hjul
og gør saltomortaler.

Med tusind puds han ved så snildt
at muntre og at vække –
hvad under da, at han alt nu
er korpsets kæledægge?

Mens drengen skænker rundt til hver
med højt opsmøgne ærmer,
med ét man hører raske skridt;
en officer sig nærmer.

Og i et nu de alle står,
belyste stærkt af luen,
med glasset i den ene hånd,
den anden op til huen.

Det er en høj og kraftfuld mand;
hans klare øje smiler
så ærligt, mildt, men om hans mund
et træk af tungsind hviler.

Et glas han griber: "Ret så, børn!
I aften vil vi drikke!
I morgen skal vi slås, godtfolk!
Så må ej bøssen klikke!"

I morgen! slås! ... Et hurraråb
gi'r genlyd vidt på egnen,
og alle mand sig flokke tæt
med jubel om kaptajnen.

"Jeg drikker på den første sejr
og på" – hans øje flammer –
"en rask og smuk soldaterdød
for den, som loddet rammer!"

Så går han bort alvorlig mild,
men jublen får ej ende;
langt ud på nat man hører end
de muntre ungersvende.

Nu møje, træthed, alt er glemt,
for glæden straks forsoner;
og sangen klinger, blød og stærk,
med fædrelandske toner.

Se, bålet knitrer muntert med,
og dobbelt blusser flammen;
med sang og skæmt man veksler – til
det sover ind altsammen.

Men den, som sover allersidst,
det er vor ven, den lille.
Jo mer de andre synger op,
des mere bli'er han stille.

Han grunder på kaptajnens ord
og på hans alvorsmine,
og billeder i broget tal
for tankerne fremtrine.

Han lytter til de kendte lyd,
de varme, danske sange,
som han derhjemme tit har hørt
og sunget mange gange.

Men nu som ny de synes ham,
for deres skjulte skatte,
hvad dybt de gemmer i hvert ord,
kan første gang han fatte.

Tilsidst hans tanke flygter træt
tilbage til hans moder,
og, træt af grublen, ankrer den
derhjemme i Nyboder.

Så læser han sit Fadervor
og beder fromt om sejren
og slumrer ind så sødt og fast,
til der bli'r larm i lejren.

Note 1:

Løjer sig og daser: Provinsielle udtryk for at drive den af.

Forf.anm.

4. En klapjagt

Hvor ned til Bau den nye vej
sig bøjer, bred og sandet,
der ligger kroen Bommerlund,
bekendt i hele landet.

Der bonden søger stadigt ind,
om nok så stærkt han haster;
til den at køre tørt forbi
han aldrig sig formaster.

Sin bommerlunder må han ha'e,
som kradser og som brænder –
det er den bedste danske snaps,
det påstår hver en kender.

Men der, hvor ellers tunge læs
man holde ser i rækker,
og studene langs vejens grøft
de svære kroppe strækker –

der scenen er forandret nu,
for gennem hegn og hække
soldater trindtom myldrer frem,
så langt som øjet række.

Det svære, stærktbespændte skyts
tungt henad vejen ruller,
og trainet med de røde flag
rask følger det med bulder.

Hestfolket rykker langsomt frem.
Se! alle våbenarter
nu stille på den åbne mark
med vajende standarter.

Her sprænger over marken hen
en sværm af ordonnanser;
hist ambulancen ordner sig
med sine flag og lanser.

De blanke hjelme glimrer smukt!
Hvorhen man øjet retter,
så blinker det, så funkler det
fra sabler, bajonetter.

Det hele går så roligt af,
så dagligdags og stille,
og alle ser så glade ud,
så venlige og milde.

Den seje, sindige natur,
den ringeagt for farer,
som siden vi beundred tit,
alt her sig åbenbarer.

Vor feltvagt fra i aftes ser
vi foran i kolonnen;
og hos kaptajnen går vor ven,
han har sit horn i hånden.

Så sorgløst slentrer han foran
og fløjter nok så sikker
med blikket på den lille by,
der udfor vejen ligger.

Da piber over hov'det hen
en kugle ubelejligt –
"Så du kan også fløjte, du?"
lo drengen. "Det var dejligt!"

Og fler og flere følger på
fra hegnet foran byen:
"Det regner jo! Hvor det er slemt,
vi glemte paraplyen!"

Men snart får visen anden lyd,
for jægerne i kæder
går muntert fremad, to og to,
og sig på marken spreder.

Fra hegnet knalder skud på skud;
en hvidlig damp bedækker
de nøgne buske tykt og tæt,
så langt som hegnet rækker.

Nu får han travlt, den små hornist.
Der faldes ned, chargeres,
i stormløb jægerne går på,
og snart er hegnet deres.

Men som en opskræmt fugleflok,
der svirrer ud fra kornet,
flyr turnerne ad byen til –
"Blæs avancér! Brug hornet!"

Så lyder højt kaptajnens røst,
et kraftigt hurra klinger.
"Ret så! Kun fremad, uforsagt!"
Og kækt han sablen svinger;

men i det samme synker mat
hans arm, og klingen glider
af hånden ud – man styrter ham
til hjælp fra alle sider.

Han hvisker mat: "Det er forbi!
Tak børn! lad mig kun ligge –
gør Eders pligt! Kun fremad, frem!"
Men nej, de lystrer ikke.

Af deres bøsser hurtigt de
en båre har ham dannet;
de lægger ham med gråd derpå,
af smerten overmandet!

Men drengen står med vilde blik,
og hulkende han stammer:
"En rast og smuk soldaterdød
for den, som loddet rammer!"

Men da han bæres bort, sit horn
til munden drengen bringer
og blæser, hør! et avancér,
der vildt, fortvivlet klinger;

og, uvilkårligt grebet, nu
som rasende de stævne
i stormskridt henad byen til,
for blodigt ham at hævne.

De sætter over grøft og hegn.
Bag plankeværk og mure
har tyskerne sig dækket, og
i baghold lumsk de lure;

men uforsagt de stormer løs!
I haver og i grøfter
de jager fjenden lystigt op
som vildt i skovens kløfter;

og bøssen knalder skud på skud –
snart flygter hele klatten
med blege miner, store skæg
og lange fjer i hatten.

Kolonner stærkt nu rykker frem;
men fjenden er alt jaget
til Harritslev. I passet der
sin stilling har han taget.

Nu bli'er der liv! Nu går det løs!
Det dundrer over broen:
Artilleriet køres op
på bakken syd for kroen.

Nu glimter det, nu brager det!
De tunge kugler suser
i luften hen med bud og svar,
de falder, og de knuser.

På marken står en hvidgul røg,
der halvt tilhyller kampen,
og kun de korte, røde lyn
man skimter gennem dampen;

men når den for en stakket stund
igen sig bort forføjer,
man ser, hvor muntert de går frem,
de kække røde trøjer.

Selv holdning, blik forvandlet er;
de tunge, stærke lænder
bevæger rytmisk sig og smukt –
man næppe dem genkender!

– Mens defiléet bli'er forcért
og tages rask af vore,
får kampen gradvis præget af
en klapjagt i det store.

Ad Nyhus til de jages vildt,
henover høj og banke,
mens skibene fra Flensborgfjord
bestryger deres flanke.

Ved kobbermøllen skarevis
omringes de og fanges, –
og Bülows, Ryes navne her
skal nævnes blandt de manges.

Thi disse to – ak, gravens mulm
den ene alt omskygger! –
De fletted her det første blad
i kransen, som dem smykker.

– Nu blev der tyst. Hvor kampen nys
rased i al sin vildhed,
der milevidt på mark og eng
sænker sig aftnens stilhed.

Og aftensolen ler så mildt,
naturen venligt ånder,
mens marchen går til Flensborgby
i sluttede kolonner.

Med sang og spil det fremad går;
dog jubelen forstummer:
Thi hvor mod byens nordre port
alleen smukt sig krummer –

der ligger, strakt i sandet hen,
ved hvert et træ en falden;
her strømmer blod af brystet ud,
og hist af hovedskallen.

Det er en ynk, et smertens syn
at se de blege larver,
som aftenrøden, fast med spot,
for sidste gang nu farver.

Og en af dem, halvt dreng endnu,
i dødskamp blikket sender
til præstegården ligefor,
der ud mod fjorden vender.

Det er, som om hans stive blik
forbandelsen udslyngte
imod hans egen fader, der
med brøde ham betyngte.

De mørke billeder dog snart
fortrænges og forjages,
for overalt, fra hvert et hus,
med hurraråb der flages.

Et mægtigt dannebroge hist
på torvet muntert vajer,
og søfolk synger flagets pris,
der fører os til sejer.

Se! Gaden bølger som en flod
i vinduer og karnapper,
i dør og forstu', overalt,
på tage og på trapper –

man hoved kun ved hoved ser!
Hør! Jubelen bevinges!
Se, tusind hænder hilser mildt,
og tusind flag der svinges!

Selv børnene, de bittesmå,
med dannebroge vifter –
det er, som om en fremtidspagt,
en hellig, alt de stifter!

5. Den gamle løjtnant

Men apropos, hvor blev han af,
hornisten, som vi glemte
i stridens hede, just som han
sit avancér istemte?

Der sidder ved "Stadt Hamburg" han
på trappen, træt til døden,
dog mærker han ej stort dertil –
han skriver ufortrøden.

På skødet sin chakot han har,
på den papiret ligger;
med streger op og streger ned
går hånden nok så sikker.

"Min kære moder!" skriver han,
"Du bliver vist fornøjet,
når du får hørt, at jeg er rask
og ordentlig med tøjet.

Jeg passer på det som en smed,
jeg børster, og jeg banker,
for hvor jeg går, og hvor jeg står,
er du i mine tanker.

Kun frakken har en lille rift,
det gik blot den som fleres;
men, lille mo'er! vær ikke vred,
den kan nok repareres.

Og skylden er ej heller min,
jeg fik den før på bakken –
der en forfløjen kugle kom
og gik mig gennem frakken.

For det er sandt, det glemte jeg!
Vi tyskerne har fejet
den hele dag, og du kan tro,
de ordentlig sig nejed.

De rendte, som de kunne bedst;
men vi var ikke dovne,
og jeg har blæst den hele dag,
så kinderne er hovne.

Forresten er jeg ganske hel, –
vær du blot ikke bange,
for tysken skyder alt for højt
og træffer kun de lange;

men jeg, som er så lille, jeg
kan sagtens fra ham smutte –
nu ved af nyt jeg intet mer,
og derfor vil jeg slutte.

Hils Caro, hils den gamle Knud,
hils også Christian Gether,
men selv du hilses allermest.
Din lydige *Jens Peter*."

– Da lyder tæt ved ham en røst,
en bas af prima sorten:
"Hej kammerat! hvad gør du der?
Skriver du på rapporten?" –

– "Å ja såmen," han svarer kækt,
"Men den er til Nyboder!" –
– "Giv hid! – ei, ei! ... Ølvarmeri!
Lidt kælenskab til moder!"

Det er en løjtnant på halvtreds
med lemmer som en kæmpe,
og blik og miner tyder på,
han farer ej med lempe;

men trods hans barskhed er der dog
et lille træk ved munden,
der vidner, at hans væsen er
godmodigt, mildt i grunden.

Han brummer først, så ser han surt,
så atter lidt det klares;
men drengen retter på sin krop
og tænker: Gud bevare's!

"Den satans dreng! Nej, vil man se!
Det har han selv sat sammen!" –
– "Ja det er vistnok meget dumt!"
Han svarer med lidt stammen.

– "Hvad, meget dumt! Er drengen gal?
Jeg siger, det er kløgtigt.
Tror han, mosjø, jeg kan ej se,
hvad der er sundt og dygtigt.

Er jeg et fæ, en dromedar?
Hvad står han der og ryster?
Nå hov'det op! Frisk mod, krabat!
Du er da ingen kryster? –

Jeg er lidt brøsig, ikke sandt?
Det er de gamle nykker
fra dengang jeg var bombarder –
det tit endnu mig trykker.

Nu er det ovre. Har du spist?"
– "Nej, ingen ting," sa'e gutten.
– "Ih, stakkels fyr! så kom med mig
og få dig lidt i skrutten.

Så! Rask krabat! Jeg lider ej,
at man med hov'det hænger,
og husk, du har i mig en ven,
når til en ven du trænger;

for jeg skal sige dig, men det
kan mellem os to blive,
jeg har en pokkers stor respekt
for alle, der kan skrive.

Hvorfor? Det siger jeg dig ej,
men det skal selv du gætte,
og hvis dit blik ej lyver glubsk,
så træffer du nok det rette."

6. I Slesvig

Et var den første smukke dag,
den første gang vi prøved
i kampen os, den første gang
os sejrens rus bedøved.

Hvor smager efter slig en dag,
når man har fastet længe,
flensborger-østers, kraftigt øl
og varme, bløde senge!

Men herligheden varer kort,
og hvilen er kun stakket,
for trommen går, og i et nu
tornisteret er pakket.

Man griber bøssen, trykker varmt
sin vakre vært i hånden,
og fremad! march! med munter sang
mod Slesvig går kolonnen.

Ved Helligbæk gør først man holdt
og spejder efter fjenden;
han synes sprængt og vejret bort
som avnerne for vinden.

Dog rykker man forsigtigt frem,
ved Store Solt camperes;
en eskadron husarer frem
ad Slesvig til pousseres.

Det er alt ud på aften, da
den Gottorp har sig nærmet;
mod slottets port den rykker frem,
af mørkningen beskærmet.

Et lystigt indfald chefen får,
et indfald for husarer:
"Hvad om vi byen tager selv –
lidt vrøvl det altid sparer."

Som sagt, så gjort! Med væbnet hånd
de gennem slottet trænger;
tæt sluttede, i strakt galop,
de hen på torvet sprænger.

Der blæser lystigt de alarm,
og, uden frist at levne,
fluks byens magistrat og råd
de ned på torvet stævne.

Imens champagnen knalder her,
bli'er byen proklameret
– i kongens navn, med hurra – som
retmæssig okkuperet!

Og meldingen bli'er skrevet, mens
urolig hesten sparker:
"Den tiende på slaget tolv
er Slesvig taget. Marcher."

– Den næste dag ved middagstid
man rykker ind i staden;
men alt er tyst som i en grav,
og ingen folk på gaden.

Den smukke by, der spejler sig
koket i Sliens vande,
har trodsigt viklet sløret om
sin før så muntre pande.

Og som en skønhed, knibsk og kold,
der bejleren foragter,
den hyller sig i tavshed ind
med stolt påtagne fagter.

– I Lolfuß står en bygning, som
er til hôtel forvandlet;
der bli'r hos madam Etzelbach
man ypperligt behandlet.

Det er en prægtig kone, som
om dansk og tysk ej spørger;
hun passer kun sit køkken og
for sine gæster sørger.

Der sidder ved et godt glas punsch
vor løjtnant; det er silde.
"Den satans by!" han brummer vredt,
"her skal man ligge stille!

Hvis det skal vare længe ved,
tålmodigheden svigter!
Jeg kan ej tåle for min død
at se på de gesigter.

Det lumpne pak! Man tydeligt
kan se på deres miner,
at preusserne de venter på,
at længselen dem piner.

Men mine folk de lægger hen
på halm og strå, de stakler!
Og ligemeget frugter det,
jeg hver dag gør spektakler;

for øvrigheden hører ej,
når man på døren dunker –
de smurte haser allerførst,
de skændige hallunker!

"Gud give blot en timestid
justits jeg holde måtte!"
En slurk han tog. Han synes ret
ved tanken sig at godte.

Og så en slurk igen han ta'er;
men i det samme stikker
den små hornist sit hoved ind
ad døren mildt og nikker.

"Herind, krabat! Hvad vil han her?
Nej, se mig blot til knægten!
Rask! Højre hånd til skyggen, du
man glemmer ej respekten.

Så! Hvorfor søger du mig her?"
– "Jeg troede ..." – "Spar kun troen!
Du vidste, ikke sandt, at mig
man træffer bedst på kroen.

Hvad vil du så?" – "Hr. løjtnant ... jeg ..."
– "Nå muntert! ud med sproget!" –
"Jeg ville gerne vide ... hvad
er perfidi for noget?"

– "Hvad, perfidi?" – "Ja perfidi
mod kongen og mod staten?" –
– "Ja, ser du, perf... Det er ... bliv lidt ...
Det var da som syv satan!

Jeg ved det du – naturligvis! ...
Det ligger mig på tungen;
men det er, som der sad en prop
og stoppede for lungen.

I fald min oberst var her blot,
så skulle han nok svare –
der er slet ingen ting på fransk,
som han ej straks kan klare.

Forresten er det noget ondt,
stol du kun derpå ganske!
Hvis ej, så sa'e man det på dansk.
Og sparte sig det franske."

Så tømmer han sit glas. Et nyt
på timen man ham bringer.
"Drik, hvis du vil! Ja ja, lad vær'!
Man godt i ondt ej tvinger.

Det har just heller ingen hast.
Det kan du tidsnok lære –
kanske sgu' det var allerbedst,
om rent du lod det være;

for drik er noget bandsat tøj –
gemenligvis det hænder,
at, får man først begyndt, så ved
man aldrig, hvor det ender!

Først synes man, det er så rask,
man drikker for at prale,
så drikker man af vane, og
så ligger man på sin hale.

Vær derfor på din post, min dreng!"
– tilbunds han tømmer glasset –
"Tag dig i agt! gør dit bestik
og hold dig til kompasset.

Med mig er det en anden sag,"
han slutter lidt forlegen,
"for jeg er stærk og tåler nok
en smule over stregen.

Se så! Nu er jeg færdig. Kom!
Her væggene har øre,
og jeg kan se, du noget har
på hjertet, jeg skal høre."

7. Aftenvandring

Hvor skinned månen mildt og klart,
imens de gik på stien
langs dæmningen, der slynger sig
ved Gottorp rundtom Slien!

Hvor tindred stjerneskaren mildt
vejvisende for foden!
Hvor klang musikken blødt og blidt
fra slottet over floden!

Og aftenvinden lufted frisk,
og aftenhimlen hvalte
sit dunkle telt så dybt og blåt,
imens den lille talte.

I købmandsgården – sagde han
i hans kvarter på kvisten,
der lå en syg ved siden af –
det hed sig *kontoristen*.

Men det var ingen kontorist
trods alt, hvad de fortalte –
i forgårs havde selv han hørt,
at de "hr. graf" kam kaldte.

Den sidste nat han vågned ved
en voldsom larm derinde;
det var den syge mand, der slog
omkring sig som i blinde.

"Da støjen nu blev alt for slem,
gik jeg derind," sa'e drengen.
"Der lå han som en gal og vred
og kasted sig på sengen.

Han skændte, støjed, græd og lo
og skreg af alle kræfter;
på bordet to pistoler lå,
dem straks han snapped efter;

Men jeg, som er lidt mer adræt,
jeg negled dem i tide,
endskønt hans øjne rulled fælt
og vendte ud det hvide.

Så bandte han på tysk og dansk;
men det var nok på tiden
jeg kom, thi blodet vælted ud
af panden og af siden.

Nu blev så from han som et lam;
jeg vakled og forbandt ham
og pusled om ham alt som bedst,
til søvnen overvandt ham.

Så sov han noget; men hans søvn
kun dårlig var beskaffen,
for hvert minut så fo'r han op
og skreg, at det var straffen;

Så nævnte han de ord fra før
og jamred på sin pude; –
i morges doktoren har sagt,
at det med ham er ude."

– "Guds død! det siger du først nu!
Så du med fjenden hæler!
Ved du da ej, din satans dreng,
at hæler er som stjæler?"

– "Jo vel, det ved jeg, og det har
bekymring nok mig skaffet;
men tingen er, jeg synes" ... "hvad?"
– "Jeg synes, han er straffet!

Jeg husker på, min mo'er har sagt,
at straffen er Vorherres,
og når Vorherre har fældt dom,
kan andre spare deres.

Han har jo fået sin bekomst.
Så tænkte jeg, man kunne
vel sagtens la'e ham dø i ro –
det ingen vil misunde."

Den anden svarer med et "Hm!"
Og nok et "hm!" der følger;
forgæves drengen pønser på,
hvad bag det "hm!" sig dølger.

Til sidst han standser ved et hus:
"God nat! Nu er jeg hjemme!" –
"God nat igen!" ham svarer kort
en but, vredagtig stemme.

Men drengen grædefærdig står
og nøler end på trappen.
Den anden går; dog er det som
man holdt ham fast i kappen.

Han vender sig, og med en røst,
der varmt fra hjertet trænger,
"God nat, min dreng!" han råber. – "Hvad?
De er ej vred? Ej længer?"

– "Hvad vred? Jo på mig selv, fordi
jeg ser, jeg har gjort ilde, ...
fordi jeg skulle giftet mig, ...
fordi det er for silde; ...

Kort sagt, fordi jeg ikke har"
– han kneb ham i hans øren –
"en dreng som dig! Nu kan jeg stå
og skamme mig bag døren."

– "God nat, papa!" den lille lo.
– "God nat, min søn!" han smilte,
og hjertelet og hjerteglad
til kvisten drengen ilte.

8. "Den forlorne søn"

Men da han ind ad døren tren,
da blev han ganske stille,
og et alvorligt udtryk kom
i øjnene de milde.

Han tænkte på den syge mand,
der lå og led derinde;
hans blege træk, hans skyld og straf
med et randt ham i sinde.

Han stilled sig ved døren først,
han holdt sit vejr og lytted,
så trådte sagte han derind,
og lampen lidt han flytted.

Dens skær faldt på de blege træk –
hvor var de fine, smukke!
Hvor glimred disse øjne, som
så tidligt skal sig lukke!

For som en mørk, alvorlig gæst,
usynlig dog for andre,
ved gærdet hvisker døden alt:
"Kom! Følg! Nu skal vi vandre!

Ræk mig din hånd! Et skridt endnu!
Den dybe kløft er jævnet." –
Hans øjne møder drengens blik,
han hvisker: "Jeg er stævnet."

Den lilles blik er fyldt med gråd,
han vil sig sagte fjerne.
"Nej, bliv! Din nærhed gør mig godt,
den trøster mig." – – "Ja gerne."

– "Har du en bog?" – "Jeg troer, jeg har
det nye Testamente;
den ligger i tornystret vist –
nu skal jeg straks den hente."

– "Den er ... på dansk vel ... ikke sandt?"
Til kinden blodet farer.
– "Naturligvis, det er min mo'ers!
Her er den!" drengen svarer.

"Hvad skal jeg læse?" – "Hvor du vil."
Så slog han op i blinde;
en hånd usynlig førte hans
og lod ham stedet finde.

Og hør! Ved lampens hvide skin
den rene barnestemme
nu læser evangeliets ord,
som frelsen i sig gemme:

"En mand var rig på gods og guld
og havde tvende sønner;
den yngste af dem trængte ind
på faderen med bønner:

Giv mig min lod, min arvepart!
Jeg kedes her i hjemmet!"
Han fik den, rejste bort og så
så meget nyt og fremmed –

Og svælged der i fremmed land
og gods og guld forødte,
til armod banked på hans dør
og ham til arbejd nødte.

Men det begav sig, at der kom
stor hungersnød i landet,
og se! en dag han henstrakt lå
forsmægtende i sandet.

Da gik han i sig selv: "hvorfor
vil her jeg gå til grunde?
Min fader mætter hjemme jo
hver dag så mange munde."

Så gik han til sin faders hus.
Der han sig nærmed hjemmet,
så faderen ham langt fra stå
bedrøvet og beskæmmet.

Og denne ynktes såre straks,
gik hen til ham og lagde
sin arm om ham og kyssed ham;
men sønnen frygtsomt sagde:

"Jeg har forsyndt mig svarlig hårdt
mod Gud og mod jer alle,
og jeg fortjener ej, at du
mig mer din søn skal kalde." –

Men sine husfolk glad i sind
hans fader kaldte sammen:
"Den dag, min søn er kommet hjem,
vi fejre vil med gammen.

De kosteligste klædebon
og lin nu til ham bringer!
Bind fluks sandalen om hans fod,
sæt ringen på hans finger!

Og slagter så den fede kalv
og gører jer tilgode!
I dag skal alle glæde sig
og være vel til mode:

Thi denne søn, der før var død,
er nu for livet vundet,
for denne søn, der var fortabt,
han er nu atter fundet!"

Så læser drengen langsomt, mens
i natten tavs og stille
de rige ord fra læben flød
som perler fra en kilde.

Og som en venlig aftendug
den døende de kvæged,
og som en balsam, stærk og fin,
hans syge sind de læged.

Et hav af tårer styrted frem
og ned ad kinden trilled,
og som et solglimt gennem regn
et smil om munden spilled.

"Du bliver hos mig, ikke sandt?"
Sin hånd han drengen rakte.
– "Jeg bliver," svarte han, og fromt
sin hånd i hans han lagde.

– "Tak for alt godt!" han hvisked mat
med næppe hørlig stemme;
så tog han frem et blad og skrev:
"I elskede derhjemme!

Min sidste tanke søger jer
og mine sidste sukke.
Tak Gud! En dansk og trofast hånd
vil mine øjne lukke."

Et navn han hvisked. "Bring det did,
når du til Rendsborg kommer! ...
Du kommer der ... jeg ved det vist...
Jeg står jo for min dommer."

Så sank han mat på puden ned.
På engang alt forgyldtes,
og med en sky af støvguld nu
det lille kammer fyldtes.

"Ak solen! lad mig ... sidste gang ...
Hjælp! Mørket ... bort! ... det kommer!
Det griber mig! ... O Gud!" – – Et skrig,
så stod han for sin dommer.

Men drengen tog det lille blad
og gemte det i bogen;
så satte han sig stille hen
og hulkede i krogen.

9. Stemning i folket

Med sneglefjed krøb tiden hen;
som stækket var dens vinge.
Hver dag man gik og vented, hvad
den næste ville bringe.

På Gottorp drak man prinsens vin,
man læste i journaler
og drev i gyldne sale om
med kedsomhedens kvaler.

Gik man på gaden, så man kun
trodsige, mørke miner,
sortklædte damer, tætte slør,
nedrullede gardiner.

Langs dæmningen om slottet kun
en smule liv sig rørte:
i kompagnihold skiftevis
der brystværn man opførte;

og mangen kavaler, som i
parkettet og på gaden
har gjort figur, håndtered her
snart hakken og snart spaden.

Hvad Preussen vil er uklart end,
sit spil det fint maskerer,
og hver dag bringes noter hid
af preussiske kurerer.

Til sidst det kaster masken af,
som længe alt det trykker:
Hvis Danmark straks ej giver køb,
i Holsten ind man rykker.

Der svares fast: "Vel ønsker man
med Tyskland ej at krige,
men vil ej gøre mindste skridt,
for kampen at undvige.

"For Danmark hævder kun sin ret;
men det vil også vide
at møde dem som voldsmænd, der
dets grænser overskride."

Det var et smukt og kraftigt ord,
der dulmed frygt og smerte;
det var et lyn, der landet rundt
slog ned i hvert et hjerte.

Studenten lagde bog og pen,
for trangt blev ham hans kammer;
håndværkeren musketten greb
og glemte sav og hammer;

selv kunstneren, hvis stille liv
sin skønhed får ved vanen,
palet og pensel slængte hen
og meldte sig til fanen.

Og rige gaver strømmed ind –
hver ofred jo det bedste;
stu'pigen gav sin halve løn
og bonden sine heste.

I hvert et hus blev plukt charpi
af piger og af koner,
i byens skoler drengene
travlt lavede patroner.

Med sparebøssen kom de små
og slog den glad i stykker,
og Danmarks kvinder anden gang
gav deres gyldne smykker.

Selv fine frøkenhænder, som
kun vant var til brodering,
nu sy'de tappert skjorter til
soldatens ekvipering!

Men dette lyn, der her slog ned,
en mægtig baun antændte,
der, højt opblussende, sit skin
til nabokysten sendte.

Hel mangen ædel svensk og norsk
– det var ej uformodet –
drog ned for at besegle sit
fostbroderskab med blodet;

og med den danske ungdoms blomst
de stilled sig i række –
de ville ved eksemplets magt
løven i hjemmet vække.

Det var en skøn begejstrings tid,
hvis minde er os blevet.
Lyksalig den, der med sit land
en sådan tid har levet!

Henover folket gik en mild,
forsonende beånden,
og havde man en uven, straks
gav villig man ham hånden.

Al småhedsånd var bragt til ro,
al tvedragt, kiv forstummed,
og brystet, frit for lidenskab,
kun milde forsæt rummed.

Det var en tid! Når i en sum
alt skønt engang vi samle,
skal den dog smukkest for os stå
og trøste os som gamle.

Og når en anden slægt engang
færdes på disse vange,
skal denne tid dog blomstre fort
i viser og i sange.

10. Indvielsen

Den smukke stemning, som så dybt
greb hele folkets væren,
fandt dog sit fulde udtryk først,
sin rette klang i hæren.

Alt bugted over grænsen sig
den tyske kæmpeslange;
dog alle mand kun spurgte: Når?
Men ikke én: Hvormange?

Som bejler stunder til sin brud
som fuglen søger magen,
så længselsfuldt man vented her
på timen og på dagen.

Det gjaldt en kamp på liv og død,
og Thyras gamle volde,
vor grænseformur, skal igen
den første tørning holde.

Nu blev der liv! Dag ud, dag ind
man grov i vold og bakke,
og tusind stærke hænder travlt
håndtered skovl og hakke.

Men skal det flinkt fra hånden gå,
så må soldaten synge, –
hvad er det for en vise, som
nu toner fra hver klynge?

Det var en sang, som første gang
i felten her vi hørte,
men som vi siden sang så tit
snart glade og snart rørte.

Det var en smuk, en simpel sang,
ret skrevet ud af folket,
for tidens trang og indhold den
i flugten greb og tolked.

Det var en sang, som fik den løn,
en sang kun sjældent høster:
den blev i landets trængselstid
en talsmand og en trøster.

Mens "Landsoldaten" muntert klang,
og forårssolen smilte,
vor lille helt, af arbejd træt,
så blødt i græsset hvilte.

Han skygged med sin lille hånd
mod middagssolens stråle,
imedens tankens kække blik
et større rum vil måle;

thi tanken, som i sorgløs leg
så længe blev holdt bundet,
har livets alvor nu gjort fri,
bevidsthed har den vundet.

Dens vinger vokser med hver dag,
dog må endnu den vente;
det er, som den vil flyve, men
sin retning end ej kendte.

Det er, som himmel, jord og hav
alt udstrakt for den ligge;
men tusind veje krydser sig –
den rette ved den ikke.

Dog aner den, hvad endnu ej
kan komme ret til orde,
at til en sådan fart man må
mer ballast ha' omborde –

mer ballast af forstand og kløgt,
af livserfaring, viden;
men hvorfra tage den? – derpå
han grubler hele tiden.

Da hører han et høj! halløj!
der ham af drømmen vækker;
det er en deling feltskyts, som
rask ruller frem i rækker;

og røsten er vor løjtnants, som
i trav med skytset rider.
Den lille, smidig som en kat,
nu ned ad volden glider;

og i et nu han hos ham står.
"Du dovner ikke dårligt! –
Det duer ej! – ja, se du kun!
jeg mener det alvorligt.

"Kom her! Se, jeg har tænkt på dig!" ...
Af sadelhylstrets gemme
en bog han tager. "Læs først den,
så har vi fler derhjemme."

– "En bog! til mig?" skreg drengen højt,
halvt glad og halvt forundret.
– "Javist, godtfolk i København
har sendt diverse hundred." –

– "Og den jeg læse skal helt ud?" –
– "Ja den og mange flere." –
– "Ja men, hvorfor?" – "Nej se til os!
Så han vil ræsonnere!

Hvorfor? Fordi jeg vil det, du!
Fordi du ej skal være
en døgenigt, en dumrian,
der ingenting vil lære –

der mellem andre folk er nødt
til kønt at holde bøtten,
der løjtnant bli'er i de halvtreds
og ikke i de sytten.

Nå nå! læg dig nu hen og läs,
og hvis du skulle støde
på noget for en artillerist,
– det kunne jo dog møde –

så lad mig se, du husker kønt ...
men plager ham da fanden!
Niels Sengeløse! Grøften! Høj! ...
Du kører jo på randen!"

Og i galop han sprænger hen
til sin kanon; men drengen
ser efter ham. Så lægger han
sig med sin bog på engen.

Og dagen hælder mer og mer;
han ved ej, om han drømmer.
Hvad er det for en rigdom, der
fra disse blade strømmer?

En dykker lig, der stiger ned,
mens havfrusangen klinger,
og altid nye perler frem
for lyset med sig bringer:

Sådan i dette rige hav
sin hele sjæl han dukker,
sådan på denne perlebund
sin hede tørst han slukker.

En vandrer lig, der højt tilfjelds
ser gennem skyens rifter
dybt under sig, hvor underfuldt
billed på billed skifter:

Sådan flyr tågen fra hans blik,
det glimter og det lyner,
og nye verdner åbner sig
med underfulde syner!

Det var hans første kirkegang
til poesiens tempel;
den trykked på hans unge sjæl
sit indsegl og sit stempel.

Men solen sank, og aftnens vind
alt sagte græsset krused;
appellen lød, og til sit hjem
han vandrer som beruset.

11. Batterikamp

Alarm i lejren! Trommen går!
Med lynets fart man stiller;
i stormskridt rask man rykker ud,
og op til dans man spiller.

Til blodig dans! Den påskesol
sig rød på himlen hæved;
det var som om af Slesvigs jord
en blodig dag den kræved.

Men han, som fører dansen op,
er en af vore venner;
det er vor gamle løjtnant, som
de første kugler sender.

Han muntrer sine folk: "Børnlil!
Rask! Rør nu jeres kroppe!
Tag fat tilgavns og tysken vis,
at i er rigtig oppe!"

Men fjenden trænger dristigt på.
Hinsides Busdorfdammen
alt preussiske kolonner ses,
der stærkt sig trækker sammen.

"I avancering! protser af!"
Han råber med lidt bulder;
forstillingen bli'er haget løs,
og rask man bort den ruller.

"Visérskud! Kugle for! Chargér!
Hver på sin plads! sådanne!
Du, nummer tre med tasken, frem!
Er vi så klare, manne?" –

"Jo vel, hr. løjtnant!" – "Brænd så på!"
Kanonerne chargere.
"Ret så! I flanken! Det var bravt!
Pas på, han be'r om mere!"

På brinken lige overfor
et batteri opkøres;
i krudtdamp scenen hylles ind,
og skrald på skrald kun høres.

"Sei, nummer fire! sover du?
Brænd på! Hvad går der a' dig?" –
men nummer fire undskyldt er,
han la'er ej høre fra sig.

En kugle tog hans hoved væk;
den kom lidt uformodet.
"Tag lunten, nummer syv! Løs af,
men se og pas på ho'edet.

Nå liv i spillet! Rask, du der!
og rør dig med den sætter!
Husk, vi er to mod seks. – Den traf!
Nej, se kun, hvor de sprætter!"

Dog fjendens kugler mer og mer
slår ned blandt vore kække;
granater springer; mand ved mand
i sandet hen de strække;

og tyndere det om ham bli'er,
det går ej mer i takten;
dog holder lige kækt han stand,
han ler af overmagten.

Han har jo kræfter selv for ti
og mod for endnu flere,
og af karduser er der nok –
hvad bruger han så mere?

Hvor går det flinkt fra hånden! Se!
Han visker, og han retter;
han lader, brænder løs, – man kan
ej mærke, at det trætter.

Men sveden hagler af ham ned,
mens travlt sin dont han passer,
og sort han er af damp og støv,
der vælter frem i masser.

Skud følger skud. Af røgens slør
et vindstød løfter fligen;
to piecer er til tavshed bragt:
"Det lettede, sa'e pigen!"

Fra Friedrichsberg en officer
nu hen på pladsen sprænger;
hans ordonnanser følger ham,
til én han tøjlen slænger.

Det er en mørk og mager mand
med sirlige manchetter
og sine handsker, men et blik,
der mod og kløgt forjætter.

"De har det meget varmt, *mon cher*!" –
– "Såmen! kan ikke klage ...
Kardus! ... Nå han er også væk! – –
– "Her er! vil De behage." –

– "Hr. oberst!" ... "Men for Guds skyld, tag!
Tillad, jeg assisterer." ...
Han lægger på kanonen sig:
"For højt jeg vist viserer.

Se så! Man hjælper sig som bedst
imellem kammerater!" –
– "Hr. oberst, se! De falder som
en række tinsoldater!" –

– "Elevationen her er god.
Med den De vist, min kære!
vil holde stand en time?" – "To
og tre, om det skal være!

Kardus igen! Nu skal de få
en mundfuld, som bli'r lækker." –
et lag kardæsker suser ned,
der dem med grus bedækker.

"Min sjæl! Det lader til, at man
vil ikke længer prutte!" –
– "Ja det er providentielt,
at ej vi bliver skudte!

Kun på igen! En kugleregn
som denne her forfrisker!
Fatiguen styrker, krudt og smuds
af klæderne man visker!

Fyr så! De må ej tro, at vi
er bragt i dekadence …
Bravo, den traf! Jeg sender Dem
på timen assistance."

Han kaster rask sig på sin hest.
"*Au revoir!*" han smiler;
så hilser han gratiøst, og i
galop derfra han iler.

Den gamle mumler: Prægtig fyr! ...
Og modig, rent forbandet! ...
En snes som ham, så fejed snart
vi tysken ud af landet!"

12. Højderne ved Busdorf

Mens skytset tordnende sit tab
jndhyller vredt i dampen,
på højderne mod syd og øst
sig rask udvikler kampen.

Hør, trommen hvirvler! frem det går!
De røde faner vaje;
dødsenglen hvæsser alt sin le, –
snart skal han til at meje.

Fra hegn og grøfter myldre ud
de raske tirailleurer;
de stormer frem, og vidt omkring
man deres hurra hører.

En hvidlig damp bedækker alt
de lysegrønne sletter;
bag den i solen glimrer frem
en skov af bajonetter.

Mens hist og her, på marken spredt,
en såret alt sig vånder,
de rykker frem, de nærmer sig
de mægtige kolonner.

Som tordensvangre uvejrskyer,
der frem med stormen vælter
og under lyn og tordenbrag
knusende sammensmelter:

Sådan de stærke masser nu
kaster sig på hinanden,
dødbringende, med lynets fart
og i usalig blanden!

Hvem står så kækt på bakken der
med kikkerten for øjet?
Geniet flammer i hans blik,
og stemplet har ej løjet.

Det er en ung, alvorlig mand,
tænksom, men frisk i ånden –
man ser på ham, at kampens tråd
han holder kækt i hånden.

Han stirrer hen mod Busdorfgrund,
urolig, utålmodig,
thi overmagten er for stor,
og vore trænges blodig …

Der er han, den, han venter på,
helten blandt vore helte,
den kække Rye, slagets lyn,
vor klippe, når det gjældte!

Tilfods og foran sine folk
han stormer dristigt banken
fra Busdorfgrund, og i et nu
er fjenden han i flanken.

I linje rask han rykker frem,
og modet gør mirakler;
med bajonetten går han på,
den venstre fløj alt vakler.

Nu viger den, nu kastes den,
og fjenden rask forfølges
med skud på skud, til atter han
bag Dannevirke dølges!

Det var et stolt moment, for alt
var sejrens terning kastet;
gudinden sænkede sin vogn –
men atter bort hun hasted;

thi fjenden nye masser frem
til ulig kamp nu fører –
ved synet Danmarks genius
sit hoved tæt tilslører;

hun vil ej se i frugtløs kamp
sin ungdom bukke under,
hun vil ej se de brustne blik,
de slagnes dybe vunder;

hun flygter ræd, thi hvert minut
et dødssuk hende bringer; –
men kampens hane galer højt
og ryster sine vinger!

Hør, skytset brager! Hult og dumpt
i luften kuglen brummer,
granaten klingrer som et malm,
spidskuglen hvisler, summer;

og jorden sitrer, som den vil
ved drønet styrter sammen –
se! rundtomkring fra mur og tag
mod himlen hvirvler flammen.

Det dyreste, det bedste blod
strømmevis jorden fugter;
hver fodbred bliver dyrt betalt,
hvorhen sig kampen bugter.

Som strøm og storm hver modstandskraft
besejrer langt om længe,
sådan de stærke masser nu
vore tilbagetrænge.

De viger langsomt, fod for fod,
trofast til fanen bundne,
af magten overmanded, men
endnu ej overvundne.

Nu standser de. For sidste gang
et angreb vil de prøve –
frem, danske mænd! til sejr frem!
Fremad, du danske love!

Men en lavine lig, der ned
ad fjeldets side ruller
og river alt i farten med,
ordnende og med bulder:

Så styrter fjenden frem igen
på vore få. De spredes,
men hvirvles atter frem i kamp,
de ved ej selv, hvorledes.

Skilt fra sit korps, vor lille ven
med strømmen fremad drives;
i spidsen for en bataljon
han med i tumlen rives.

Tambouren falder. I et nu
vi ser ham trommen gribe,
og muntert "avancer!" han slår
trods kuglerne, der pibe.

Så tæt som hagel slår de ned
og lysner i kolonnen –
en kugle gennem trommen går,
en anden gennem hånden.

Han falder, rejser sig igen,
– kolonnen fremad hasted –
men tumler straks! En hestehov
har ham til jorden kastet.

Frem og tilbage, over ham,
går kampen flere gange.
Bevidstløs, blodig ligger han,
et offer blandt de mange. –

Men scenen skifter. Rundtom ham
der bliver tyst og stille,
for langs ad Slien, lag på lag,
nu fjendens kugler spille; –

mens døden der sin gridske hånd
mod nye ofre strækker,
her ven med fjende fredeligt
den samme ligmark dækker.

13. Efter slaget

Det aftnes. Ilden sagtner nu,
og natten bringer freden,
kun hist og her der falder end
enkelte skud i kæden.

På Flensborgvejen fod for fod
et vogntog sig bevæger –
vend øjet bort! tøm ej tilbunds
det bitre smertens bæger!

Vend øjet bort fra dem, som her
i blod på halmen ligge
med blege miner, brændende sår
og halvudslukte blikke!

Vend øjet bort! Tak Gud, at ej
et syn du fik at skue,
der som et spøgels dag og nat
bestandig vil dig true –

og følge dig på hestens ryg,
i skov, på havets strømme,
i venners lag, i stille hjem,
vågen og i drømme!

Men kast dit blik med stolthed hen
på grupperne derinde
i skoven ved den mørke sø,
som kruses af nattens vinde!

Se disse skikkelser, hvor trygt
de strækker deres lemmer
i søvnen, medens hånden fast
sig om geværet klemmer!

Se hvilken ro på disse træk.
Som kampens træthed furer!
De slumrer trygt, og dog de ved,
at døden på dem lurer.

De slumrer trygt på dagens færd,
som om de ikke vidste,
at denne dybe søvn måske
vil blive deres sidste!

Se disse blus i hundredvis,
der spejler sig i vandet –
se hestene, der pruster tungt
og vælter sig i sandet –

se flammen, hvor den svæver med
sit blus til alle sider
og spiller på de blanke løb
af våbenpyramider!

Og se igennem natten sort
de blanke ruder skinne
på Gottorp slot! Nu larmer man,
nu jubler man derinde!

Men de, som drog i morges ud
fra slottets gyldne sale,
de sidder her. Træd indenfor!
En scene til at male!

I skænkestuen, røget, lav,
en tællepras belyser
med døsigt skin et maleri,
hvorved man sagte gyser.

På gulvet spredt, i hver en krog,
sårede mat sig vånde;
lægerne sysler med dem travlt
og går dem flinkt til hånde.

På bordet, der er smudsigt, fælt,
lidt brød og flæsk der ligger;
en tinskål går fra hånd til hånd,
og grisk man af den drikker.

Men rundtom bordet glimrer det
af uniformer. Alle
har trætte kastet sig, som bedst
med pladsen det kan falde.

På kister, sække malerisk
grupperede de ligge,
og overvældede af søvn
begynde de at nikke.

Selv generalen, mat og træt,
omsider øjet lukker;
cigaren falder af hans hånd
og sig på gulvet slukker;

hans stabschef sidder tankefuld
og grunder over dagen;
han ser på kortet. Lyset er
fast nedbrændt alt i stagen.

Rapporten skriver han. Tæt ved
helt ynkeligt det klinger:
"Tøv lidt, hr. doktor! tøv! Jeg be'er
så meget for min finger."

En sagte stønnen. Alt bli'er tyst;
kuren har ikke skadet;
man hører kun de kvalte suk
og pennens gang på bladet.

14. Savn

Vi er på Als, et øland, hvor
mer tidligt våren kommer,
en gudvelsignet, yndig plet
med lang og frugtbar sommer!

En dejlig ø! Den er som født
af himlen og af havet
en sommernat, og lige rigt
af begge to begavet.

Med friske skove, blanke søer
og gyldent korn på vangen
er denne ø et paradis –
et paradis med slangen.

Thi her forbryderisk en fræk,
en troløs prins udruged
de rænker, som hans fædrelands
inderste marv udsuged.

I dette værksted smedded han
de lyn med hadets luer,
der skulle knust det, men som nu
hans frække hoved truer.

Men denne ø, så dansk og tro,
og dog vor ufreds kilde,
vort bolværk blev, vort bedste værn
hans Nemesis det ville!

Her er armeen draget hen,
og her den sanker kræfter
til nye kampe – til den hævn,
som stærkt den higer efter.

– Her i et venligt bondehus,
i stuen ud til haven,
her finder vi vor løjtnant – kors!
hvor er han mørk og gnaven!

Han skriver også, men det går
kun meget slet fra hånden:
han puster, gnider panden, for
at hjælpe lidt på ånden;

men ånden er ej villig – nej!
Han venter, og han venter –
den kommer ej, det ser han nok,
og vejret dybt han henter.

"Den dumme dreng!" han mumler, "hvis
jeg havde ham, så gik det.
Han tygged ikke drøv som jeg –
gesvindt en ende fik det."

Så griber pennen han pány,
men snart igen den standser –
"Det er hans skyld, den satans dreng,
at ingenting jeg sanser!

Han er da væk, den stakkels pog!
Gud ved, hvor nu han støjer –
ifald han ellers støjer mer,"
halvsagte han tilføjer.

"Han piner mig. Jeg kan ej få
ham ud af mine tanker ...
Å han er væk! ... naturligvis!
Han har nok kastet anker.

Men sådan går det! Det er ret!
Der har vi hele tingen!
Man skal kun holde af sig selv,
forresten af slet ingen.

Så det fordømte skriverads!
I rette tid da kom det!
Jeg kan nok slås, det tror jeg, men
jeg kan ej skrive om det.

Hvad skal jeg skrive? At jeg løb
ej fra det som en hare?
At ej jeg bened af, dengang
jeg så, at der var fare?

"Ja det er alt! Jeg kan ej med
det prikkeri … Så heller
ti timer i en ild som sidst –
der ved jeg, hvad det gælder! …

"Den stakkels dreng!" … Han skyder bort
papiret, skrivetøjet.
"Jeg kan ej se – det satans vand,
det kommer mig i øjet!"

15. Valpladsen

På højderne ved Busdorfdam,
i kampens barske møde,
vor lille helt forlod vi før
blandt døende og døde.

Der lå han henstrakt, blodig, bleg,
bevidstløs og bedøvet,
af dagens kamp og blodets tab
den sidste kraft berøvet.

Og timer gik, og mere fjernt
lød stedse slagets bulder,
da vågned han på engang ved
en smerte i sin skulder.

Han åbned øjet, men igen
han lukker det forskrækket,
for rundtom ham den hele mark
med lig og blod var dækket.

Så sank han hen, og atter det
i skuldren stak og hamred;
men tætved ham en preusser fælt
i dødskamp skreg og jamred.

"Hold kæjen i, din skabhals der!
hør, hvor han bruger knevren!" –
Det var en ægte sjællandsk røst,
der snakked ud fra levren.

"Hvad, vræler du endnu? Så skal
dæ'len skinbarlig ta' dig."
Han rejser sig. "Å stakkels bæst,
dit bentøj er skudt a' dig!

Ja det er noget andet, det!
hør, bi en bitte kende,
så skal jeg skyde dig – tøv lidt!"
Han vil alt hanen spænde.

Men tysken bad: "Hr. kammerat!
Ak hør mig! Spar din kugle!
Jeg vil nok leve lidt endnu –
Ak, skån mig! blot en smule!"

– "Ja, nårenstid du ej har lyst,
så får du ha'e din vilje;
men du er ellers gal, go'e karl! ...
Ja ja, men vær så stille!"

Og der blev stille. Solen sank,
dyb tavshed trindtom ruged,
men mangt et øje sidste gang
dens milde glans indsuged.

Det er som standser den sin gang,
som vil ej ned den dukke,
som vil dens purpurfinger først
hvert brustent øje lukke!

Men aftnens skygger sænker sig
ned over Slesvigs banker;
et vogntræn ruller langsomt frem,
de døde op man sanker.

Et stærkt kommando følger med,
preussiske fusilierer;
de læsser op på halmen alt,
hvad øjet observerer.

"Sej! må jeg age med! ... Du der,
vræl nu, mens det kan nytte!
Nå, du er stædig, din Hanskvast!
Bi du, jeg skal dig flytte! ...

Tak, folkens, tak! Ta' ej for hardt!
Han der kan bedre tåle't ...
er han krapert? ... Nej ser man det! ...
Det har du, for du skråled.

Sej stop! der ligger én endnu!
Jøsses! hvor er han lille!
Å, hornet med! Se det var knovt!
I danse, og vi spille."

Og vognen rulled rask afsted;
den skrumpled, og den stødte –
hvad ænsed man de stakler, der
på halmen lå og blødte;

men drengen lå så stille hen,
og ingen klage trængte
sig fra hans bryst, og intet suk
læbernes fængsel sprængte.

Hvad der blev talt, forstod han ej.
Det summed for hans øre;
en blyvægt knuged ham, så ej
et lem han kunne røre;

og blodet i hans årer jog,
hans pande heftigt brændte,
og vilde feberdrømme ham
med deres net omspændte.

Der faldt en støvregn, tæt og fin;
den lindred, og den kvæged.
Han åbned øjnene pány
og læberne bevæged.

De kolde, friske dråber drak
hans hede mund begærlig;
han så omkring sig. Vejen blev
bestandig mer besværlig.

De var i Slesvig. Pøblen skreg
på gaden vildt og støjed;
rundt om dem smædeviser klang,
og trusler, spot de døjed.

Ved kirken blev gjort holdt. Derhen
"i sikkerhed" de bragtes;
et par spand vand blev sat derind,
lidt halm på gulvet lagdes.

Og fler og flere bragtes ind;
de stønnede, de sukked.
Det klang i hvælvingen, hvergang
den tunge dør sig lukked.

Det store rum var bælgmørkt. Hist
og her et lys man tændte,
der i en snæver omkreds kun
en sparsom lysning sendte.

Med sabelklirren, tunge skridt
– lidt eder med der vanked –
en vagt af pikkelhuer rundt
på flisegulvet spanked.

Hvergang et lys bevæged sig
igennem kirkens gange,
med øjet drengen fulgte det
på vandringen, den lange.

Han så af mulmet dukke frem
og straks igen forsvinde
her kæmpehøje piller, hist
et pragtfuldt marmorminde;

her trådte frem et gravkapel,
som gitret blankt omfletted;
her billedpragt, hist gylden skrift,
som mulmet straks udsletted.

Han rejste sig, han gik lidt frem.
Da tordned det fra gangen:
"Stå stille! Holdt!" Nu først det blev
ham klart, at han var fangen.

Man stimled om ham, bandte, skreg,
der blev en støjen, larmen –
"Så han vil knibe ud, den knægt!"
En greb ham hårdt i armen;

en anden tog hans horn og skreg:
"Blæs op, du djævleunge!
Rask! hører du! Blæs op, så det
i murene kan runge!"

"Hvad, er du stridig, din hallunk!
På timen blæs!" – Den lille
rev armen til sig, så på dem
med øjne, trodsigt vilde,

og skreg: "Slå mig ihjel, ifald
I tror, det kan sig skikke;
men blæse for jer, nej det gør
i evighed jeg ikke!"

Med hånlig latter gik de bort,
med banden og med buldren;
men hen til ham en landsmand gik
og klapped ham på skuldren.

Det var – i jægeruniform
og med et skud i armen,
der blødte stærkt – en ung student
som var trådt til ved larmen.

To sorte øjne fæsted han
alvorligt på den lille;
de strålede med venlig glans
så tankerige, milde.

"Min brave dreng!" han sagde. "Kom
og ræk mig øjne hænder!" –
– "Den der er undskyldt." – "Stakkels pog!
Vi to vil være venner." –

16. På lazarettet

Tålmodighed, du vuggesang,
hvormed man os indluller,
når byrden bliver alt for tung,
der læsses på vor skulder!

Tålmodighed! hvor findes den,
der ret dit dyb tør måle? –
ak, mod er der i verden nok,
men ikke til at tåle!

Tålmodighed, det er det ord,
vor ven må daglig høre;
på lazarettet summer det
bestandig for hans øre.

Han hører det af lægen, som
hans lille hånd forbinder:
"Tålmodighed, min lille ven!
Tålmodighed, det linder!"

Det klinger fra de damer, som
hver dag med milde miner
til sygesengen bringer saft,
vindruer, appelsiner.

Han hører det ved dag, når trægt
og tungt sig tiden sniger;
han hører det ved nat, når bort
fra lejet søvnen viger.

Dog disse kvaler er det ej,
som drengens mod vil bøje –
han har en sorg, der trykker mer
og mørkner tit hans øje.

Den varme sol har lokket ham
i haven ud. Der sidder
på bænken han; han hører knap
den muntre fuglekvidder.

Og vinden visker i hans hår,
naturen trindt udfolder
sin unge pragt; men ej som før
den glæde ham forvolder.

Han tænker på sin moders skræk,
på hendes angst og kvide –
"Ak hun vil dø af sorg, når hun
min skæbne får at vide!"

Han tænker på sin gamle ven –
"Hvor er vel han nu henne?
Jeg bliver dog ej glad, før jeg
igen ham hører skænde."

Han tænker på den skønne bog,
der gav hans tanker vinge –
"Var jeg Aladdin, skulle snart
mig lampens ånd den bringe!"

Foran ham står studenten; men
knap drengen derpå agter,
at længe alt hans dybe blik
ham forskende betragter.

Han tager ham om kinden mildt:
"Du sidder mig så stille!
Der tynger noget på dit sind,
som gør dig syg, du lille!

Men for hver sygdom gror en urt,
dog går vi tit i blinde.
Sig mig, hvad nys du tænkte på –
måske vi urten finde."

Forundret drengen på ham ser
med sine øjne klare.
"Skrift kun, men ærligt! hvert et ord,
så har det ingen fare!"

Og drengen skrifter ord for ord,
den anden stille grunder.
Så smiler han: "Jeg urten har,
og det er intet under.

"Din sjæl er syg, men syg, fordi
den som en plante trænger
til næring. Uden himlens dug
med hov'det blomsten hænger.

Den himlens dug, du trænger til,
og som du smægter efter,
er kundskab og belæring, der
gi'er sjælen nye kræfter.

En enkelt side har du læst;
nu vil jeg vende bladet,
så skal du se, hvor snart dit sind
forfriskes vil i badet.

Men skal det lukkes, må du først
dig selv alvorligt prøve,
for kraft i viljen må der til,
og mod vil du behøve.

Det er ej nok, du finder smag
i nøddens søde kerne;
den hårde skal må knækkes først –
det glemmer man så gerne.

En gammel græker vist har sagt,
at mangen en, ubuden,
har grebet thyrsen, men kun få
begejstredes af guden.

Ja, det forståer du ej, men husk,
at mange er de kaldte,
dog få – det er vor frelsers ord –
kun få er de udvalgte."

– – For drengen nu et indadvendt,
et virksomt liv begynder;
en frisk, uhildet, dygtig ånd
med hver dag sig forkynder.

Alt er ham nyt, og dog bekendt;
det dunkleste sig klarer,
det dybeste med lethed straks
for ham sig åbenbarer.

Som blomsterstøvet føres tit
langt bort på vindens vinger,
støvvejene befrugter og
et blomsterflor frembringer:

sådan den ældres rige ord
befrugter drengens indre,
og nye verdner åbner sig,
og nye stjerner tindre.

Og tit den ældre studser, når
et mulm, hvor selv han svimmel
sig famler frem, opklares af
et lyn fra drengens himmel;

thi mangt problem, som forskeren
på tusind vildspor fører,
tit for et ungt, uskyldigt blik
sig ubevidst afslører;

og mangen sandhed, dyb og stor,
der kræver lang forklaring,
tit klinger fra en barnemund
som himmelsk åbenbaring.

17. To søstre

En måned gik, og dette sted,
der kval og jammer huser,
er for de to forvandlet til
et hjem for alle muser.

Et pandæmonium det blev,
et tempel, i hvis gange,
af løvet hvalte, hver af dem
rent glemmer, han er fange.

Dog snart de mindes skal derom.
Det aften er, og talen
går mer og mer i stå. Man ty'r
så småt til sovesalen.

Da høres der på engang råb
og tummel trindt i staden;
dragoner sidder op i hast
og jager gennem gaden.

Folk stimler til; fortvivlet de
omkring i mørket render:
"De danske kommer! Bort, afsted!
Tjæretønderne brænder!"

I lazarettets stuer snart
de samme råb gentages
og hilses der med glædesskrig:
"Hurra, hurra! det dages!"

Fra sal til sal, i kraftigt kor,
højt "Landsoldaten" toner,
akkompagnert med hyl og skrål
af hospitalets koner.

Selv vågekonen på de tres
i kældren vil sig skjule:
"Mod fruentimmer er de værst,
jeg kender dem, de fugle!"

Ved dag det hele lazaret
i hast evakueres;
de sårede på vogne fluks
til Rendsborg transporteres.

Og hovedkuls af byen ud
flyr folk i store skarer –
at blind alarm det hele er,
for silde man erfarer.

– Det er alt højt på dagen, da
man øjner Rendsborgs volde;
chausséen oversvømmet er,
og vognene må holde.

Ind over fæstningens glacis
man ad en markvej ruller,
mens fæstningen man bander småt
og vejens dybe huller.

De svære ravelins, de langt
fremskudte udenværker
og stærke bastioner man
halvt ærgerligt bemærker.

I Neuwerk ser man lange trains
af vogne med fourage,
ammunition og proviant,
materiel, bagage.

Her uniformer myldrer om
fra alle Tysklands stater,
hannoveranere især,
badens're, hanseater;

og munter sang man høre kan
i alle byens gader,
men "Schleswig–Holstein Stammverwandt"
er bandlyst, som det lader.

De "meerumschlungne" sønner sky
omkring på gaden lusker;
det er som om ved hvert et skridt
den brudte ed de husker!

På hovedvagten mønstres nu
de fangne for at bringes
med vagt hen til "Holsteinsches Thor";
af porten ud der svinges.

Vor lille ven er ikke med.
Der står han midt på broen
og taler med en officer
med hånden til chakoen.

Det er en ældre mand med dyb
tungsindighed i blikket:
"Hvor kommer du på dette navn?
Hvem har derhen dig skikket?"

"Jeg loved én, der nu er død,
et bud fra ham at bringe."
– "Fra ham ... min søn! ... Så det er dig!" ...
Med magt han må sig tvinge.

Han vinker ad en officer,
hvem noget han befaler.
"Den herre vil ledsage dig,
følg kun med ham!" han taler.

De følges ad. En prægtig gård
omsider dem modtager;
forbavset ser den lille på
de kostelige sager.

Igennem al den herlighed
– hvis navn han ikke kender –
af bronzer, vaser fører dem
i haven ned en tjener.

To unge piger sidder der,
af gyldenregn beskygged';
dem begge med sit rosenlys
har livets morgen smykket.

Den ældstes øje tyder på,
at indenfor det stormer;
en kulsort dragt omslutter rigt
de fyldige, stolte former.

Den yngre, knap et tolvårsbarn,
i sørgefloret hyllet,
er lig en rosenknop, der blev
en vinternat fremtryllet.

Hun læser flittigt; hånden let
den fine pande strøjfer.
Men søstren syer – nej hvilken hær
af sortrødgyldne sløjfer!

Nu er hun færdig. Én af den,
på brystet stolt hun hefter:
"Kom, Emmy! Her er en til dig,
du brænder vist derefter."

Den yngre ser i bogen tavs,
som om hun intet hører.
"Kom, skal jeg fæste den! Se blot
de dejlige kulører!"

Hun lægger bogen og står op:
"Charlotte, lad det fare!" –
– "Du kan få to, ja fler endnu!
Du skal slet ikke spare."

– "Nu er du ond!" – "Nå skynd dig, kom!"
– Med ild i sine blikke
hun svarer heftigt: "Heller dø!
Slip mig! Jeg gør det ikke."

– "Men Emmy da!" – De dunkle bryn
til storm sig trækker sammen; –
da kommer officeren til,
det slukker hurtigt flammen.

Han kysser varmt den ældres hånd,
men ænser knap den mindre;
de blik, der flammed nys så vredt,
nu ømhedsfulde tindre.

De taler sammen – hvilken ild
i disse dunkle stjerner! –
Hun vinker ad vor lille ven,
der sig beskedent fjerner.

"Kom nærmere! Så det er dig,
der lovet har at bringe
min kække broders sidste suk?" –
Sin gråd hun må betvinge.

"Hvorledes døde han? fortæl!
Trofast, det kan jeg vide,
trofast imod den gode sag,
hvorfor vi alle stride?" –

– "Trofast imod den gode sag,
det tror jeg!" svarer drengen.
Et lille blad han tager frem:
"Det skrev han selv på sengen."

– "Min broders hånd! Mig synes alt,
jeg høre kan hans stemme!"
– "Charlotte, læs!" – Hun læser højt:
"I elskede derhjemme!

Min sidste tanke søger jer
og mine sidste sukke!
Tak Gud! En dansk og trofast hånd
vil mine øjne lukke."

Var det fortvivlelse og sorg,
der hendes stemme kvalte?
Var det forbitrelse, der sig
i hendes miner malte?

Bleg som et lig papiret hun
i hånden knuger sammen;
sig officeren bort har vendt
som for at skjule skammen.

Men søsteren har foldet fromt
de fine barnehænder;
en brændende, en stille tak
til Himmelen hun sender.

Vor lille ven står som en tavs
tilskuer af det hele
og venter, at den sorte sky
igen sig vil fordele.

Den ældre søster har igen
sin fatning sig tilkæmpet.
Hnn siger til ham med en røst,
der er af smerten dæmpet:

"Vi er i gæld til dig. Du har
en døende bragt lindring,
om hvem vi alle gemme vil
en smertelig erindring.

For at betale denne gæld,"
– her løfted hun sin stemme –
"min fader tilladt har, at du
må være her som hjemme.

Dit værelse du får; du kan
gå ud, når selv du lyster;
du spiser ved vort eget bord ..."
På hovedet han ryster:

"Jeg takker, men jeg er kun vant
at leve blandt soldater
og tror, at bedst jeg trives hos
de fangne kammerater.

Jeg ønsker derfor kun, at jeg
må dele deres skæbne."
– "Sæt den bli'er hård." – "Så får jeg jo
med tålmod mig at væbne."

Hun ser på ham med stolthed; frem
et smil hun vil forcere:
"Du har din vilje, far kun vel!
Vi ses vist ikke mere."

Den yngre ser på ham, som om
hans træk hun dybt indprenter:
"Vi ses igen, det ved jeg vist,
husk på, at jeg Dem venter."

18. Hornet klinger atter

Mens livet dådløst, monotont
for fangerne henglider,
i Sundeved man sejerrigt
mod overmagten strider.

To varme dage har vi haft,
to hæderfulde, smukke;
den krans, der smykker dem, skal man
forgæves ville plukke.

Mens livet her pulserer med
en kraft, der alt fortrænger,
ret som en flod, der svulmer stolt
og hver en dæmning sprænger:

I fangenskabet sygner det,
og blodet døsigt rinder,
lig floden, der i sandet mat
sig taber og forsvinder.

I Slesvig rykker hæren ind,
af kamplyst alle brænde;
én viljen er: at holde stand
hvad der så end skal hænde.

Med et man ordre får at gå
i Jylland op i tide
bag Kongeåen. Ja hvorfor?
Det må Vorherre vide!

Men det jeg ved, at mangt et blik
med vredestårer brændte
den morgen, da i regn og slud
vi Slesvig ryggen vendte;

og det jeg ved, at mangen hånd
sig knyttede forbitret,
at mangen læbe dirred bleg,
og mangt et hjerte sitred! –

– – Vi er i Vejle. Mellem skov,
ved foden af en bakke
og ud for fjorden ligger smukt
et hus, flankert af stakke.

På marken skrås for gården har
man linier traceret;
der indenfor er under vagt
en deling skyts placeret.

Det er en ægte sommerdag
med summen, flagren, vrimlen,
med solguld og med blanke strå
og sølversky'r på himlen.

Se haveporten smykket er
med faner, bånd og kranse,
og fjælevogne rulle for
med piger, der vil danse;

men foran porten står en flok
af røde "tollerister",
der hjælper dem af vognen ned, –
dog tit dem Fanden frister!

Så hører man et dygtigt smæk,
der følges af en fnisen;
at tonen ej skal blive stiv,
helst straks man bryder isen.

Gemytligt fra den grønne plads
en "rundtenom" nu klinger;
med trampen og med nævedask
rask pigerne man svinger;

og den gør sine sager bedst,
som, hvergang dansen tier,
sin dame gi'er det bedste dask,
der gennem skørtet svier. –

– Lidt borte fra den vilde larm
en flok af officerer
har lejret sig omkring et bord.
Der flinkt man pokulerer.

Med flasker og med fyldte glas
man rundtom kranser bordet;
parlamentarisk går det til,
man giver, nægter ordet;

men den, som ordet gives, han
afbrydes straks på timen,
og den, det nægtes, snakker fort
trods præsidentens kimen.

Med et en bifaldsstorm opstår,
i hænderne der klappes:
"Vor senior har ordet!" – "Så?
Derom skal vi nok nappes!"

Ja virkelig! Det er jo ham,
vor løjtnant! kun lidt mager,
om muligt og lidt mere tvær,
selv vinen ej ham smager.

"Jeg har ej lyst! Lad mig i ro!
Som sagt jeg gør det ikke." –
– "Det går tilbage, Hakon! Klink!"
– "Jeg gider ikke drikke."

Et horn nu klinger udenfor,
men ingen til det mærker,
thi dansens vilde lystighed
bestandig sig forstærker.

– "Det er igen den lille fyr,
der spøger om i panden!
Nå, vær nu glad! Han kommer nok!
Drik blot." – "Han kommer fanden!"

Nu klinger hornet mere kækt.
De tykke bryn han rynker;
han løfter hovedet; men snart
på hånden ned det synker.

"Han kommer nok!" – "Hør, ved I hvad,
ifald han kom tilbage,
jeg ville rent forsværge mer
en dråbe vin at smage."

Da lyder hornet tredje gang.
hør, hvor det klinger prægtigt,
hvor rundt og blødt! Det lokker ømt,
det kalder stærkt og mægtigt!

Han rejser sig. Hans svære krop
så stærkt mod bordet tørner,
at glas og flasker styrter om
på alle fire hjørner.

Han styrter hen mod havens port;
den tykke kromadamme
og fire dansepar på rad
han vælter med det samme.

Nu ser han ham! Et spring, så har
drengen han i sine arme! –
Han trykker ham, han knuger ham,
så Gud må sig forbarme.

"Min egen purk! Min hjertens dreng!"
Af glæde knap han sanser.
"Ih din hallunk, din djævels knægt!"
Han synger, og han danser.

Men drengen jubler højt i sky
imellem gråd og latter:
"O Gud ske lov, jeg fandt Dem dog!
Hurra, jeg har Dem atter!"

"Hvad Dem og Dem! Det er jo vås,
husk på, jeg er din fatter!"
– "Ja det er også sandt! Ja vist!
Hurra, jeg har *dig* atter!" –

– "Og du er knebet ud, mosjø,
fra tysken muttersene?"
– "Ja der var ikke andet for,
det skulle jeg nok mene.

Først ville de mig fiske, men
det gik kun meget dårligt;
så mente de, det bedre gik,
når man mig tog alvorligt; –

Så måtte jeg ej læse mer,
det gik mig svært til hjertet! ...
– "Ih det fordømte pak!" – "Ja du
kan tro, at det mig smerted.

Så kom det allerværste dog!
På engang de mig skilte
fra ham, til hvem i al den tid
min hele lid jeg stilte" ...

– "Fra hvem?" – "Ja ham du kender ej,
men aldrig jeg ham glemmer,
en ung student, der lærte mig
så meget, som jeg gemmer."

– "Ih Gud velsigne ham, den sjæl!"
– "Så blev det mig for broget,
og så" ... – "Så stak du af!" – "Ja vist,
en morgen, det var tåget."

– "Er nu du glad?" – "Ja det tror jeg! ...
Dog glad? ... nej ikke rigtig! ....
Min stakkels mo'er ... jeg ved, hun er
så ængstlig, så forsigtig!" –

– "Hun har det godt! frisk som en fisk!"
– "Hurra! Det var det bedste!
Og fa'er?" – "Din fa'er? ... Jovist ... han har
det bedre end de fleste ...

Du spørger mig for meget, du!
Og jeg står her og prater –
kom, vi må ind og hilse på
de gamle kammerater."

Så danser han i haven ind
med drengen på sin skulder –
Eja! hvor bliver der med ét
om bordet larm og bulder.

Men drengen flyver som en bold
fra favn til favn i flokken.
De rusker ham, de kniber ham,
de trækker ham i lokken;

han jubler højt: "Hurra! Nu kan
jeg mærke, jeg er hjemme!"
Da klinger gennem al den larm
den gamles stentorstemme:

"Hold inde, kinder! hør, jeg bli'r
med et så tør i halsen;
jeg tror bestemt, det kommer af
den dansen og den valsen!

Niels Sengeløse! høj, kom hid!
Slip tøsene så længe! ...
Du kniber ikke – hele syv!
Du står ej til at trænge.

Hent mig herned den store kurv,
for tørsten er uhyre;
og kør så batteriet op!
Du protser, og vi fyrer."

– "Jo vel, hr. løjtnant!" – "Stop, min søn!
Se her! der har du penge.
Køb mer endnu, ifald vi til
reserven skulle trænge."

–"Jo vel, hr. løjtnant!" – "Muntert børn!
I aften vil vi stikke
på varerne så jævnt og tæt,
i aften vil vi drikke;

Nu har jeg nippet længe nok
så småt af fingerbøllet –
i aften skal jeg vise jer,
hvor David købte øllet."

19. Revuen

På Lerbæk mark, en lille mil
fra Vejle, står armeen;
musikken spiller; rundtomkring
det klinger i karreen.

De blanke våben glimrer smukt,
de røde faner suser
for vindens kast, og jubelråb
i strømninger frembruser.

De gælder kongen. Se, han står
igen blandt sine kække,
imellem dem, hvis syn hos ham
må tusind tanker vække.

Han står blandt dem, der kæmpet har
for ham, den kongefødte,
blandt dem, der for hans gode ret
i nødens time blødte.

Han står blandt dem, der slog en kreds
om ham, den hårdt forsøgte,
at trygt sin tunge kongepligt
han hjemme kunne røgte!

Hvad under, om den flade mark
sig hvælved til en kirke
i denne stund om ham og om
hans levende Dannevirke?

Hvad under, at en hellig gru
greb ham og greb dem alle?
Hvor der blev tavst! Man høre kan
et blad til jorden falde.

Nu taler han bevinget, varmt.
Alt, hvad hans sjæl bevæger,
fra læben strømmer jævnt og smukt,
og sindet mildt det kvæger.

Så deler hæderstegn han ud
til høje og til lave,
og milde ord ledsager smukt
hans kongelige gave.

– Hvor Store-Grundet skråner ned
imod det skovbegroede,
det skønne Greis, nu kongen står
så rørt og stolt til mode;

for rundtom ham sig flokket har
i tæt og trofast klynge
hans tapre mænd. I kraftigt kor
begejstrede de synge:

1
"Vel mødt igen, kong Frederik, ved hæren!
Til kamp beredt den venter kun dit bud.
Hvor stævnet blodigst var, vi frelste æren –
lad os da trøstigt fægte striden ud!
Giv intet bort, thi vid, før du skal miste
en fodbred jord af dine fædres land,
før vil vi alle kæmpe til det sidste,
før vil vi alle falde som én mand.

2
Og hvis dit blik i disse tætte rader
har søgt forgæves mangen kammerat,
beklag ham ej! Vær stolt af ham som fader
og husk, for *dig* han døde som soldat.
I dødens stund og skilt fra sine kære
hans sidste suk gjaldt fædrelandets ret,
hans sidste tanke var din krones ære –
i kamp for den vil ingen blive træt.

3
Se her er nok, der vil udfylde pladsen!
Se her er nok, der kæmpe vil som han,
men ikke én der er i hele massen,
som vil se delt sit skønne fædreland!
"Det skal ej ske!" det løfte har du givet,
"Det skal ej ske!" fra folket lød igen!
Og, kongen tro i døden som i livet,
"Det skal ej ske!" vi sværger her som mænd!

Det var et gribende moment
af dem, der mindes længe;
det var som hjertets stærke slag
hver lænke ville sprænge.

Og kongen blev så murehvid,
to store tårer trilled
ad kinden ned; dog så man, at
med magt han stormen stilled;

og med et varmt og mandigt smil
slog han til lyd med hånden.
"Det skal ej ske, det lover jeg!"
talte han fast i ånden.

Der blev en storm! Du, som har hørt
i et teaters kuber
for scenens kunst et fattigt råb
af nogle hundred struber –

nej, du har ingen målestok
for dette skrig, der runger
ustandseligt, med tordenbrag,
fra tyve tusind lunger.

Og dette råb, det klinger end!
O drot! Du vil det høre,
så tit med onde råd man vil
sig nærmer til dit øre!

Advarende det klinge vil,
at aldrig du må glemme,
at det er folkets gode ret
sin fremtid at bestemme;

at denne ret, hvorfor det stred,
skal ingen det fravriste,
at denne ret, hvorfor det led,
tør ingen det fraliste! –

Der var en jubel overalt!
På alles læber hørte
man kongens ord, og mangt et blik
med tårer sig tilslørte.

Den tapre oberst taler nu
med kongen. Ordet flyder
med varme fra hans læber. Se!
Kongen ham hånden byder.

Nu vinker han. Hvem springer frem?
Det er vor ven, den lille.
På kongen fæster han så glad
to øjne, klare, milde.

Mens kinden brænder, varm og rød,
og munden ler fornøjet,
med hånd til huen står han der
så stiv og stram i tøjet.

På kongens spørgsmål svarer han
på timen nok så sikker;
det muntre drengelune frem
igennem svaret stikker.

Og kongen ser hans lille hånd,
der mærket er af arret –
"Det har gjort ondt?" han spørger med
et smil, med medynk parret.

– "Å nej, for "avancér!" jeg slog,"
han svarede behjertet.
"Hvis "retirér" jeg havde slået,
så havde det vist smertet." –

Og kongen lo. "Du er en brav,
en prægtig dreng!" han smilte.
"Hvad ønsker du af mig?" – Hans hånd
på drengens skulder hvilte.

Den lille tav. Han mærked nok,
det øjeblik var vigtigt.
"Hvad ønsker du!" – Han svarer rask:
"At lære noget rigtigt."

Rørt og forbavset kongens blik
på ham sig længe hefter;
han sporer vingeslaget af
en ånd, der ejer kræfter.

"Det skal du!" mæler han med stærk,
men mildt bevæget stemme.
"Kom ud til mig på Fredriksborg –
jeg skal dig ikke glemme."

– Hvor han er glad, vor helt! Hvor ler
nu hjertet ham i brystet!
Med ét to stærke arme har
ham tæt i favnen krystet.

Det er hans plejefa'er, der vil
ham rørt til hjertet trykke.
"Tak, tusind tak!" den lille skreg,
"dig skylder jeg min lykke."

– "Hvishvas! Det er ej mig, det er
min oberst, du skal takke;
han hjertet har på rette sted,
og han forstår at snakke.

Men du kan også snakke, du!
Ja, død og al ulykke,
og det med kongen! ... som I var
to alen af et stykke.

Nå, følg nu med. Vi snakke må
endnu om ét og andet,
før vi ... den sol den stikker da
i øjet rent forbandet!"

Han tørrer øjnene. "Ser du,
vi skilles nu, du lille!" ...
– "Hvad skilles! *Vi?*" – "For pokker, ja!
Der er ej tid at spilde;

"For ellers vokser du jo rent
fra skolebænk og skammel.
Jeg kunne trænge til det selv,
men jeg er nu for gammel.

Rejs derfor straks og rejs med Gud!
Men husk, når du er hjemme" ...
Her brød han af og vedblev med
en barsk, påtagen stemme:

"Men det er våს! ... det var ej det,
hvorom vi skulle snakke! ...
Ja det er klart, jeg mærker nok,
at jeg går ned ad bakke.

"Jeg mener, når du kommer hjem,"
– han syntes sig at samle –
"så er det muligt, at du fandt
ej alting ved det gamle" ...

– "Min mo'er er død!" skreg drengen vildt.
– "Vist ej! ... der er jo flere" ...
– "Gud, min fa'er! ... Tal kun rentud!
Jeg skal ej se ham mere."

Og med et skrig han kaster sig
fortvivlet ned på jorden.
Forskrækket står hans gamle ven,
han er som ramt af torden.

"Der bar jeg mig nok dejligt ad!
Jo jo, jeg er den rette!"
Han løfter ham fra jorden op,
han ser på den forgrædte:

"Gid det var mig, den havde ramt,
det asen af en kugle! ...
Min stakkels dreng! Kom til dig selv!
Se på mig! blot en smule!

"Det er jo mig, din anden fa'er,
der skænder, og der brummer! ...
Ja græd du kun, det gør dig godt!
Græd du kun ud din kummer." –

Så gik de tavse, hånd i hånd,
i mørket ind til byen,
mens tropperne med hurra drog
tilbage fra revuen.

Med glædesskrig de drager hjem,
og jubel dem ombølger;
med tunge hjerter går de to,
og sorgen med dem følger.

Et lyshav strømmer frem med et
fra gaderne i Vejle –
i drengens tårefyldte blik
de blanke lys sig spejle.

Og natten går med sang og klang
fra gader og fra stræder –
han sidder stille på sin seng,
og bitterlig han græder.

20. Hjemkomsten

Som alting i en kredsgang går
efter de gamle noder,
så vender digtet atter nu
tilbage til Nyboder.

I Rensdyrsgaden – det er sandt,
jeg husker ej det nummer –
der træffer vi den lilles mo'er
alene med sin kummer.

Det er en søndag. Udenfor
på gaden alt er stille;
i stuen titter solen ind
med sine stråler milde.

Den skinner på det hvide gulv,
på møblerne derinde;
alt er så bonet, blankt – der er
et støvgran ej at finde.

I vindueskarmen en buket
af friske blomster dufter,
og morgenvinden sundt og friskt
igennem vinduet lufter.

Den visker sit: Frisk mod! ret som
hin morgenstund den visked
på volden, da det sidste blik
med drengen ømt hun skifted.

Hvor mange bitre tårer har
hun ikke fældet siden!
Ak disse kinders purpurlys
har sorgen slukt, ej tiden!

Men sorgen har en majestæt,
der mildt sig åbenbarer:
de blege træk, der falmed nys,
den lutrer og forklarer;

og for hvert jordisk skønhedstræk,
der går i kampen under,
den kalder frem et himmelsk, som
bag larven stille blunder.

Hun læser fromt, andægtigt i
sin salmebog og venter
på klokkens klang fra tårnet, som
til kirken hende henter.

På engang et forvirret råb
til hendes øre trænger.
Det nærmer sig, det vokser – nej,
hun skuffer sig ej længer!

Man råber højt på hendes navn,
man flokker sig derude;
en mængde hov'der titte glad
ind ad den åbne rude;

og døren rives heftigt op,
nu tier hver en klage!
I favnen holder hun sin dreng –
alt, hvad hun har tilbage.

Og ind i stuen stormer rask
en sværm af nybo'erskoner,
af gamle kammerater og
bedagede matroner;

thi tro blot ej, man glæder sig
alene i Nyboder:
der sorg og fryd er fællesgods!
Man favner søn og moder;

man jubler med, man græder med,
enhver sin andel tager;
den ene bringer kaffe ind,
den anden bringer kager.

De lykkelige to, de har
kun øje for hinanden –
"Min egen mo'er!" – "Min søde dreng,
jeg taber vist forstanden!"

Hun knuger ham til sig. Der er
en kyssen og en klappen!
På engang får han øje på
de sorte bånd på kappen;

og store tårer styrter frem,
men kækt han sig betvinger.
Han smiler ... han fortæller. Varmt
fra læben ordet klinger;

men hvergang sine minders skat
han i en sum vil samle,
så kommer han tilbage til
sin løjtnant, til sin gamle.

"Så var det ham, der sendte mig
de mange, mange penge,
dengang ... jeg skrev ... din fa'er ..." Sin gråd
hun må tilbagetrænge.

"Ja det var ham! Å det var ham!"
I samlet kor nu lyder.
"Om slige ting han taler ej,"
den lille dem afbryder.

Så taler han om kongen. Se!
De klare øjne skinne!
Han taler om hans varme ord,
der aldrig går af minde;

han taler om, hvad huldt han har
på Vejle mark ham lovet:
en fremtid, lys og smuk, som knap
at tænke sig han voved.

De jubler højt. Det ringe tag
en himmel slutter inde,
og kongens navn velsignes rørt,
og glædestårer rinde.

– – Hvor flyder rask nu tidens strøm,
af ingen modgang dæmmet!
Den milde, kongelige hånd
man sporer alt i hjemmet:

En skat af bøger er der alt,
en skat med gyldne renter;
på bordet ligger tavler, kort
og smukke instrumenter.

I dette hjemlige asyl
udvikles nu for livet
de rige, skønne evner, som
en guddom har ham givet.

Det er endnu det samme blik,
de samme øjne milde;
et andet udtryk kun de så
af sjælfuldhed og snilde.

Det er endnu den samme røst,
kun sproget er et andet; –
forandret præg kun mønten fik,
metallet er ublandet.

Ét uforandret blev – derved
han skal sig ikke skamme!
Det trofastvarme hjerte blev
i ét og alt det samme.

Det glemmer intet. Når han har
en time fri, da skriver
han trofast til sin gamle ven;
det styrker og opliver.

Og når hans arbejd falder tungt,
og stundom lidt han sukker,
et lille pigehoved tit
da frem for tanken dukker.

Han tænker på den lille, som
har sagt, at hun ham venter;
det morer ham, det muntrer ham,
og kraft deraf han henter. –

Således vinteren gik hen;
men dengang våren vendte
tilbage til vort land, igen
sin fakkel krigen tændte;

og straks et sørgebudskab kom,
der sænked os i smerte;
det traf nationens stolthed, men
det traf Nyboders hjerte.

Den lille sad så tavs og bleg
i disse sorgens dage;
han prøved ved forstærket flid
sin smerte at forjage.

Og tiden gik. Da lød igen
et budskab, men et andet!
Det var en sejrstorden, der
gav genlyd rundt i landet.

Det var hin dag ved Frederits,
hvorefter hæren længtes,
da knusende faldt hævnens arm,
og oprørshæren sprængtes;

hin stolte dag, da dansken stred
så fast med modets flamme,
at *dansk* og *tapper* atter blev
to udtryk for det samme;

hin skønne, blodbestænkte dag,
der vidner højt for alle,
at med en sådan sønneflok
kan Danmark ikke falde.

– Hvor funkler drengens kække blik!
han bogen fra sig slænger;
de gamle minder vågner stærkt,
han styrer sig ej længer.

Han styrter hen til hornet; ned
fra væggen han det river –
da falder blikket på hans mo'er,
af skræk til is hun bliver!

Han skammer sig. Sit horn igen
han hænger op på krogen,
så går han hen og sætter sig
tålmodig, tavs til bogen.

Der gik en jubel landet rundt,
og alle hjerter brændte
af tak til dem, de kække, der
det sejrsbud os sendte.

Hvor smukt udtalte den sig ej,
men smukkest uden mage,
da København nu nylig fik
sine septemberdage;

da borgeren sit hjertes guld
til takkeoffer mønted,
og byen sig med flag og bånd
og blomsterkranse pynted;

og pynted sig, ej for at se
koket sig selv i spejlet
og prale med sin nye pynt –
nej, tro det ej! vidt fejlet!

Men pynted sig, en moder lig,
hvis alders brøst vil dækkes,
for at i gensynstimen hun
må sine sønner tækkes! –

O København! hvor meget man
om dine brøst end kives,
for denne skønne tanke skal
dig megen brøst tilgives!

Til disse dages rige glans
jeg fører dig tilbage,
da sejrrige tropper vi
så gennem byen drage;

da vi dem rørt til tårer så
at standse og at dvæle,
da hver en mur stod blomstersmykt,
da stenene fik mæle

og råbte højt: "Velkommen, hjem!
Velkommen hid, I kække!"
Mens kærester og koner brød
de tapres faste række!

– Hvem rider der om hjørnet, for
fra stadsen bort at smutte?
Hans kæmpekrop er blomsterdækt,
ja selv hans støvler strutte!

Vi kender ham, vor gamle ven!
Et skrig hen til ham trænger –
se blot! Et kraftigt tag, og ham
om halsen drengen hænger!

Hvor larmer man, hvor jubler man!
Med skrig og hurra skiftes,
og blomster hagler om dem ned,
fra vindverne der viftes!

Ved siden drengens moder står;
hun har i dag lagt sorgen,
og øjet stråler varmt og mildt,
som sol en sommermorgen.

Han rækker moderen sin hånd,
drengen har han på hesten,
så fremad, march! – Din fantasi
jeg overlader resten.

Men er der sandhed i de træk,
som digtet har dig givet,
så vil du drengens fremtid se
af dem i perspektivet.

Hvis du har set ham modnes rask
i tidens stærke storme,
og set, hvor underfuldt at de
det unge sind kan forme:

Så vil han for din tanke stå
imellem dem, der siden
skal hænge krans på Danmarks hus
og skærme det i tiden!

Om "Den lille hornblæser"

Forfatter: H. P. Holst (1811-1893).
Org.udgave: *Den lille Hornblæser. Et Digt af H. P. Holst.* H. J. Bing og Søn, København 1849 .
Denne udgave baseret på: Førsteudgaven. Indledningsafsnittet "*Til Kong Frederik den Syvende*" er hentet i tredje udgave, H. J. Bing og Søn, København 1850.
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Efter Rasmus Christiansen (1863-1940): Omslag til udgaven Gyldendalske Boghandels Forlag, København 1902.

ISBN 978-87-7628-063-5
2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-277-7 (Ølstykke 2013).

www.ebib1800.dk

